

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій Бідзіля
Юрій БІДЗІЛЯ

30 » *червень* 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРИКЛАДНЕ УКРАЇНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.01 Українська мова та література
Освітня програма	Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни **«Прикладне українське мовознавство» (Морфемологія. Дериватологія)** для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035 Філологія** спеціалізації **035.01 Українська мова та література** освітньої програми **«Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність»**.

Розробник: *Вовченко Галина Іванівна*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри української мови**.

Протокол № 12 від 26 червня 2023 року

Завідувач кафедри Наталія ВЕНЖИНОВИЧ

Схвалено науково-методичною комісією **філологічного факультету**.

Протокол № 8 від 29 червня 2023 року

Голова науково-методичної комісії Василь ШАРКАНЬ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	3-й	3-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	5-й	5-й
	Лекції:	
	32 год.	18 год.
	Практичні (семінарські):	
	28 год.	4 год.
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: письмова	Самостійна робота:	
	60 год.	98 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Прикладне українське мовознавство**» є: навчити студентів вільно володіти понятійною базою морфеміки, словотвору, морфології, розуміти закономірності і тенденції сучасних процесів словотворення, домогтися осмисленого аналізу морфемної та словотвірної структури слова, вміння використовувати дані етимологічного аналізу при з'ясуванні історичних явищ у будові слова, сформулювати потребу звертатися до словників – морфемних, словотворчих, тлумачних, етимологічних, різних наукових і навчальних джерел з метою самостійного акумулювання нової й актуальної інформації.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти **інтегральної компетентності**:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, теорії та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та

невизначеністю умов науково-дослідницької діяльності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 3. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність проведення досліджень на належному науковому рівні.

ЗК 11. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 12. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 13. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких спеціальних (предметних) компетентностей:

ПК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ПК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ПК 3. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ПК 4. Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ПК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ПК 6. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів.

ПК 7. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ПК 8. Здатність використовувати сучасні наукові методи філологічних досліджень, добирати, аналізувати, систематизувати й синтезувати фактичний лінгвістичний; узагальнювати підсумки виконаного дослідження та формулювати його новизну; оформляти згідно зі сучасними вимогами та презентувати результати наукового дослідження в усній чи письмовій формі, послуговуючись відповідним термінологічним апаратом.

ПК 10. Здатність управляти інформацією; здатність працювати самостійно; готовність здійснювати перевірку процесів збору, аналізу і систематизації інформації на основі різних її джерел (спеціалізованої літератури, ЗМІ, перспективного наукового, творчого досвіду тощо).

ПК 11. Здатність здійснювати лінгвістичний та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів та жанрів.

ПК 13. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПК 14. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ПК 15. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ПК 17. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Прикладне українське мовознавство**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 5. Латинська мова.

ОК 7. Основи лінгвістики.

ОК 12. Прикладне українське мовознавство (Лексика. Фонетика. Морфологія).

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни «**Прикладне українська мовознавство**» передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН) відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності **035 Філологія** та освітньої програми «**Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність**»:

Програмні результати навчання	Шифри ПРН
Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	ПРН 2
Організувати процес свого навчання й самоосвіти.	ПРН 3
Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.	ПРН 7
Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.	ПРН 8
Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.	ПРН 9
Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.	ПРН 10
Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	ПРН 12
Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.	ПРН 14
Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.	ПРН 15
Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.	ПРН 16
Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.	ПРН 18
Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.	ПРН 19
Дотримуватися норм і правил академічної доброчесності.	ПРН 20

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Уміє знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел за допомогою цифрових технологій.	ПРН 2
Здатний до процесу самонавчання та самоосвіти, самостійно підбирає та аналізує фактичний матеріал.	ПРН 3
Знає сучасні теоретичні основи морфеміки і словотвору.	ПРН 7
Має достатній обсяг знань із морфеміки і словотвору української мови, що є підґрунтям для формування наукового світогляду майбутніх фахівців.	ПРН 8
Знає діалектні та соціальні різновиди мови, що вивчаються, аналізує діалектні морфемні й словотвірні явища, порівнює їх із літературною мовою.	ПРН 9
Знає словотвірні норми української мови і вміє використовувати їх у практичній діяльності.	ПРН 10
Уміє виконувати графічний і вербальний морфемний аналіз слова, визначати морфемну довжину і глибину слова, тип його морфемної будови щодо ознак симетрії/асиметрії, характеризувати морфонологічні явища в морфемній будові слова; установлює, до якого словотвірного типу належить аналізоване слово.	ПРН 12
Уміє використовувати морфемні й словотвірні ресурси мови в процесі комунікації.	ПРН 14
Уміє створювати й редагувати різні зразки структурних типів простого речення, готувати і аналізувати тексти з погляду їхньої синтаксичної будови.	ПРН 15
Знає актуальні теоретичні й практичні аспекти морфеміки й словотвору та способи їх репрезентації в сучасному мовознавстві й традиційних концепціях.	ПРН 16
Уміє готувати та презентувати наукові проекти з обраної спеціальності; користуватися різними типами лінгвістичних (філологічних) словників на паперових та електронних носіях; активно використовувати в практичній діяльності онлайн-версії лінгвістичних словників із метою аналізу важливих питань морфеміки та словотвору.	ПРН 18
Має навички участі в наукових або прикладних дослідженнях у галузі філології, готує та захищає курсову роботу.	ПРН 19
Знає й дотримується норм і правил академічної доброчесності під час написання самостійної, контрольної роботи, наукових статей, виконання курсового наукового проекту.	ПРН 20

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «**Прикладне українське мовознавство**» є:

- поточний контроль під час вивчення навчальної дисципліни, який проходить в індивідуальній, груповій, фронтальній формі. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль;
- метод підсумкового контролю – іспит, який проводиться письмово. Поточний контроль знань та умінь здобувачів із навчальної дисципліни «Прикладне українське мовознавство» охоплює проведення двох модульних контрольних робіт та підсумкового контролю у формі іспиту.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні відповіді, тестування та письмові домашні, самостійні роботи на практичних заняттях.

Форма модульного контролю: підсумковий тематичний контроль через виконання письмової контрольної роботи; проміжний атестаційний контроль, поточний контроль за виконанням індивідуальних робіт, винесених для самостійного опрацювання.

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит у формі письмової відповіді за екзаменаційними білетами.

Методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- словесні методи навчання: розповідь, бесіда, лекція; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи, анкетування тощо;
- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;
- за ступенем самостійності мислення здобувачів при засвоєнні знань: репродуктивні, пошукові, дослідницькі та ін.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти(модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
Модуль 1							50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
7	7	7	7	7	10	5		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
Модуль 2							50	100
T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
7	7	7	7	7	5	10		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	7	40	7	40
Комп'ютерне (письмове) тестування при тематичному оцінюванні	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка **відмінно (А)** виставляється, коли здобувач вищої освіти дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання, а при виконанні практичного завдання застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінку **добре (В)** виставляють здобувачу, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань здобувач застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінку **добре (С)** одержує здобувач, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал виклав відповідно до вимог. Практичні завдання виконані загалом правильно, але трапляються окремі неточності.

Оцінка **задовільно (D)** виставляється, коли здобувач освіти розкрив теоретичні питання, проте допустив окремі помилки. При виконанні практичних завдань здобувач виявив недостатнє розуміння програмного матеріалу.

Оцінку **задовільно (E)** одержує здобувач, який не повністю розкрив теоретичні питання, його відповідь містить суттєві помилки. Виконання практичних завдань викликає значні труднощі в здобувача.

Оцінка **незадовільно (FX)** виставляється здобувачеві, який не розкрив теоретичних питань і не може виконати практичні завдання. Як правило, він виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінку **незадовільно (F)** одержує здобувач, який не виконав навчальну програму або якийсь серйозний елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий здобувач освіти не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань здобувачів дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре» та «задовільно». Здобувач вищої освіти має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Шкала ECTS	Диференційована шкала	Недиференційована шкала	Мінімальний бал – максимальний бал
A	Відмінно	Зараховано	90–100
B	Добре		82–89
C	Добре		74–81
D	Задовільно		64–73
E	Задовільно		60–63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35–59
F	Незадовільно		0–34

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Морфемологія як розділ науки про мову. Предмет і завдання курсу морфемології.

Морфемологія та морфеміка, предмет і завдання морфемології. Зв'язок морфемології з морфологією, дериватологією та іншими мовознавчими дисциплінами. Поняття про морфему.

Ознаки морфеми. Слово і словоформа. Морфема і морф. Аломорф. Варіанти морфем. Співвідношення морфеми і складу, морфеми і слова.

Тема 2. Типологія морфем у сучасній українській літературній мові.

Типи морфем у сучасній українській літературній мові (за значенням, за функцією, за місцем у слові). Поняття про нульові морфеми. Афіксоїди як особливий тип морфем. Явище інтерфіксації. Проблема конфіксів у науковій літературі. Поняття про унікальні частини слова (уніфікси).

Тема 3. Основа слова.

Поняття основи в сучасному мовознавстві. Лексична і граматична основа слова. Питання про подільність основ. Ступені подільності основи. Валентність морфем. Види валентності. Типи основ (відкрита, закрита, вільна, зв'язана, проста, складна, похідна, непохідна, подільна, неподільна, суцільна, перервана, одноморфемна, поліморфемна тощо).

Тема 4. Явища семантичного та структурного плану в системі морфем.

Види і типи семантичних явищ у морфемології. Полісемія, омонімія, синонімія та антонімія морфем. Морфологія. Морфонема. Морфотактика. Поняття морфемного шва. Основні морфологічні явища. Суміщення, усічення, чергування та нарошення як явища, що утруднюють морфемний аналіз.

Тема 5. Етимологічні зміни в морфемній будові слова.

Історичні зміни в морфемній будові слова. Опрощення. Перерозклад. Ускладнення. Декореляція. Причини історичних змін.

Тема 6. Морфемний аналіз.

Мета і завдання морфемного аналізу, його відмінність від слотовірного аналізу. Явища, які утруднюють морфемний аналіз. Питання діахронії в морфемному аналізі. Співвідношення морфемного й етимологічного поділу слів, урахування слотовірної характеристики. Методика морфемного аналізу. Особливості морфемного аналізу складних та складноскорочених слів.

Тема 7. Словники морфем та слотовірні словники.

Морфемні словники в українській лексикографії. Принципи побудови, обсяг, специфіка. Слотовірні словники. Словники слотовірних гнізд у мовознавстві. Інверсійний словник.

Модуль 2

Тема 8. Слотовір як наукова дисципліна.

Поняття слотовору. Омонімія терміна. Слотоворення. Деривація і дериватологія. Місце слотовору в системі граматики, його дотичність до морфеміки, морфології, лексикології, синтаксису. Предмет і завдання синхронічного слотовору.

Тема 9. Дериваційні відношення.

Співвідношення твірної основи і похідного слова. Види співвідношень. Принципи встановлення наряду похідності. Поняття про слотовірну пару. Мінімальна слотовірна пара. Слотовірний квадрат. Слотовірний ланцюжок. Слотовірне гніздо. Принципи укладання слотовірного гнізда. Поняття ступеня похідності та кроку деривації.

Тема 10. Слотовірне значення та дериватема як основна одиниця слотовору.

Слотовірне (дериваційне) значення похідного слова. Співвідношення лексичного і дериваційного значень мотивуючого і мотивованого слова. Принципи встановлення дериваційного значення. Типологія дериваційних значень похідних слів. Мутаційне, модифікаційне та транспозиційне значення. Еквівалентність значення. Лексична і синтаксична деривація. Слотовірний тип — основна одиниця слотовору. Ознаки слотовірного типу. Загальні і часткові слотовірні значення у межах слотовірного типу.

Тема 11. Слотовірна категорія та слотовірна модель.

Поняття слотовірного ряду та слотовірної категорії у лінгвістиці, його зв'язки з поняттям слотовірного типу. Поняття системної слотовірної продуктивності. Типи обмежень системної слотовірної продуктивності (семантичні, формальні, стилістичні). Поняття слотовірної моделі.

Тема 12. Способи слотоворення. Афіксальний слотовір.

Поняття способу словотвору в синхронії і діяхронії. Способи творення слів з однією твірною основою. Різновиди афіксального словотворення в сучасній українській літературній мові (прості і змішані). Черезступеневий словотвір. Редеривація.

Тема 13. Безафіксний словотвір.

Морфолого-синтаксичний спосіб словотвору, його різновиди. Поняття транспозиції та конверсії в науковій літературі. Лексико-семантичний спосіб словотворення та його види. Способи творення слів з кількома твірними основами. Складання та його різновиди. Композити та юкстапозити. Лексико-синтаксичний спосіб творення. Абревіація та її різновиди. Особливості формантів при безафіксних способах деривації.

Тема 14. Словотвірна парадигма. Словотвірний аналіз.

Поняття парадигми у мовознавстві. Морфологічна та словотвірна парадигма: спільне і відмінне. Словотвірний аналіз, його мета і завдання. Відмінність словотвірного аналізу від морфемного. Особливості словотвірного аналізу дериватів, утворених безафіксними способами словотвору.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (денна/ заочна)					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семинарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
5-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Предмет і завдання курсу морфемології.	8/8	2/1	2/-			4/7
Тема 2. Типологія морфем у сучасній українській літературній мові.	8/8	2/1	2/-			4/7
Тема 3. Основа слова.	8/9	2/2	2/-			4/7
Тема 4. Явища семантичного та структурного плану у системі морфем.	8/8	2/1	2/-			4/7
Тема 5. Етимологічні зміни в морфемній будові слова.	8/8	2/1	2/-			4/7
Тема 6. Морфемний аналіз.	10/13	2/1	2/2			6/10
Тема 7. Словники морфем та словотвірні словники.	8/8	2/1	2/-			4/7
Модульна контрольна робота № 1	2	2				
Разом за модуль 1	60/62	16/8	14/2			30/52
Модуль 2						
Тема 8. Словотвір як наукова дисципліна.	8/7	2/1	2/-			4/6
Тема 9. Дериваційні відношення.	8/7	2/1	2/-			4/6
Тема 10. Словотвірне значення та дериватема як основна одиниця словотвору.	8/7	2/1	2/-			4/6
Тема 11. Словотвірна категорія та словотвірна модель.	8/7	2/1	2/-			4/6
Тема 12. Афіксальний словотвір.	8/8	2/2	2/-			4/6
Тема 13. Безафіксний словотвір.	8/8	2/2	2/-			4/6

Тема 14. Словотвірна парадигма. Словотвірний аналіз.	10/14	2/2	2/2			6/10
Модульна контрольна робота	2/-	2/-				
Разом за модуль 2	60/58	16/10	14/2			30/46
Разом за семестр	120/120	32/18	28/4			60/98

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Морфемологія як розділ науки про мову.	2	
2.	Типологія морфем у сучасній українській літературній мові.	2	
3.	Основа слова.	2	
4.	Функціонування морфем у сучасній українській літературній мові. Явища семантичного та структурного плану.	2	
5.	Історичні зміни в морфемній будові слова.	2	
6.	Морфемний аналіз.	2	2
7.	Словники морфем та словотвірні словники.	2	
8.	Словотвір як наукова дисципліна.	2	
9.	Дериваційні відношення.	2	
10.	Словотвірна семантика. Словотвірний тип.	2	
11.	Словотвірна категорія. Словотвірна модель.	2	
12.	Способи словотворення. Афіксальний словотвір.	2	
13.	Способи словотворення. Безафіксний словотвір.	2	
14.	Словотвірна парадигма. Словотвірний аналіз.	2	2
Разом		28	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Дериватологія як вчення про утворення похідних одиниць лексичного рівня.	4	6
2	Поняття лексичної та синтаксичної деривації у мовознавстві.	4	8
	Явища мутаційного та модифікаційного словотворення.	4	6
4	Типологія модифікаційних значень іменника в сучасній українській літературній мові.	4	6
5	Явище транспозиції в сучасному мовознавстві: традиційне і нове.	4	8
6	Омонімія з точки зору дериваційної теорії.	4	6
7	Поняття семантичної деривації в сучасній лінгвістиці.	4	6
8	Семантика дериваційних морфем сучасної української літературної мови.	4	6
9	Творення нових слів на базі морфем.	4	8
10	Фразеологічна одиниця як база творення похідних слів.	4	6
11	Дериваційний потенціал словосполучень.	4	6
12	Метафора як прояв семантичної деривації.	4	6

13	Дериваційні відношення між реченням і словосполученням.	4	6
14	Поняття мотивації в дериватології. Встановлення напряму похідності в синхронії і діахронії.	4	8
15	Основні поняття дериватології.	4	6
Разом		60	98

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: офісні додатки, Google Meet.

Обладнання: персональний комп'ютер, мультимедійний проєктор, інтерактивна дошка.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Вовченко Г. Прикладне українське мовознавство: Морфемологія і дериватологія сучасної української літературної мови: навч.-метод. посіб. Ужгород, 2023. 67 с.
2. Лаврінець О.Я., Симонова К.С., Ярошевич І.А. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.
3. Бойко В.М., Давиденко Л.Б. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2014. 248 с.
4. Пономаренко С. Сучасна українська мова. Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія: навч. посіб. Миколаїв, 2014. 300 с.
5. Вакарюк Л.О., Панцьо С.Є. Українська мова: Морфеміка і словотвір. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 183 с.
6. Вакарюк Л.О., Панцьо С.Є. Український словотвір у термінах: Словник-довідник. Тернопіль: Джура, 2007. 259 с.

Додаткова література

7. Андерш Й.Ф. Особливості адвербіалізації іменників. *Мовознавство*. 1999. № 1. С. 3–6.
8. Аркушин Г. Лексикалізація афіксів в українській мові. *Українська мова*. 2002. № 3. С. 81–89.
9. Архангельська А.М. До проблеми словотвірної фемінізації в українській мові новітньої доби: традиції і сучасність. *Мовознавство*. 2013. № 6. С. 26–40.
10. Архангельська А. Femina cognita. Українська жінка у слові й словнику. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 444 с.
11. Бабій І. Образно-емоційний потенціал прикметникових авторських неологізмів у малій прозі Володимира Винниченка. *Українське мовознавство*. Київ, 2015. Вип. 45. С.8–14.
12. Валюх З. Функціональна роль основи твірного слова в процесах деривації. *Українське мовознавство*. Київ, 2011. Вип. 41. С.24–31.
13. Віняр Г.М., Шпачук Л.Р. Словник новотворів української мови. Кривий Ріг, 2002. 180 с.
14. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. Київ: Вища школа, 1985. 360 с.
15. Гнатюк Г.М. Ад'єктивація дісприкетників у сучасній українській літературній мові. *Мовознавство*. 1983. № 1. С. 19–28.

16. Голянич М.І. Внутрішня валентність постфіксальних дієслів із значенням говоріння. *Мовознавство*. 1987. № 2. С. 48–53.
17. Грещук В.В. Нариси з основоцентричної дериватології / В.В. Грещук, Р.О.Бачкур, І.Ф.Джочка, Н.М.Пославська. / за ред. Василя Грещука. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2007. 348 с.
18. Гринчишин Д.Г. Явище субстантивзації в українській мові. Київ: Наукова думка, 1965. 112 с.
19. Довгая Т.М. Адвербиализация в современном украинском литературном языке: автореф. дис... к. филол. н. Ужгород, 1974. 18 с.
20. Думчак І.М. Універбація в українській мові: автореф. дис. ... к. філол. н. Івано-Франківськ, 1998. 16 с.
21. Етимологічний словник української мови: В 7 т. Київ: Наукова думка, 1982–2012. Т. 1–6.
22. Жовтобрюх М.А. Українська літературна мова. Київ: Наукова думка, 1984. С. 85–110.
23. Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. Ч.1. Морфологія. Київ: Вища школа, 1972. 402 с.
24. Зверев А.Д. Словотвірне значення в семантичній структурі похідних. *Мовознавство*. 1988. № 1. С. 21–27.
25. Інверсійний словник української мови. Київ: Наукова думка, 1985. 811с.
26. Карпенко Ю.О. Синхронічна сутність лексико-семантичного способу словотвору. *Мовознавство*. 1992. № 4. С. 3–10.
27. Карпіловська Є.А. Типи одиниць суфіксальної підсистеми сучасної української літературної мови. *Мовознавство*. 1998. № 1. С. 43–54.
28. Карпіловська Є.А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови: Будова та реалізація. Київ, 1999. 59 с.
29. Карпіловська Є.А. Кореневий гніздовий словник української мови: Гнізда слів з вершинами – омографічними коренями. Київ: Укр. енцикл., 2002. 912 с.
30. Карпіловська Є.А. Тенденції розвитку сучасного українського лексикону: чинники стабілізації інновацій. *Українська мова*. 2007. № 4. С.3–15.
31. Каспришин З.О. Складні випадки словотвірного аналізу. *УМЛШ*. 1989. № 11. С. 53–58.
32. Кислюк Л. Гібридні новотвори як спосіб засвоєння запозичуваної термінології. *Українське мовознавство*. Київ, 2010. Вип. 40. С.32–37.
33. Кислюк Л. Сучасна словотвірна норма української мови: мовна практика та кодифікація. *Українська мова*. 2012. № 1. С. 52–66.
34. Кислюк Л. Подання новотворів у лексичній базі даних. *Українське мовознавство*. Київ, 2013. Вип. 43. С. 27–35.
35. Кислюк Л.П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: *Монографія*. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 424 с.
36. Клименко Н.Ф. Система афіксального словотворення сучасної української мови. Київ: Наукова думка, 1973. 186 с.
37. Клименко Н. Осново- і словоскладання у процесах номінації сучасної української мови. *Українська мова*. 2003. № 3–4. С. 83–106.
38. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Морфемні структури слів у сучасній українській літературній мові. *Мовознавство*. 1991. № 4. С. 10–21.
39. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Комарова Л.І., Недозим Т.І., Іванова Т.В. Морфемно-словотвірний фонд української мови як дослідницька та інформаційно-довідкова система. *Мовознавство*. 1990. № 6. С. 41–50.
40. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови: наук. посіб. Київ, 1998. 161с.
41. Ковалик І.І. Вчення про словотвір. У 2-х вип. Львів, 1958, 1961. Вип.1. 78 с.; Вип. 2. 83 с.

42. Ковалик І.І. Основні проблеми вчення про словотвір. *УМЛШ*. 1970. № 10. С. 22–29; № 11. С. 22–30.
43. Ковалик І.І. Вступ. Дериватологія (словотвір) як самостійна лінгвістична дисципліна та її місце у системі науки про мову. *Словотвір сучасної української літературної мови*. Київ: Наукова думка, 1979. С. 5–56.
44. Ковалик І.І. Про морфеми (морфи) у сфері мови і мовлення. *Мовознавство*. 1982. № 1. С.3–11.
45. Ковалик І.І. «Словотворчий» чи «словотвірний»? *Культура слова*. Вип. 20. Київ: Наукова думка, 1981. С. 86–87.
46. Ковалик І.І. Семантична функція кореня в словотвірному гнізді. *Словотвірна семантика східнослов'янських мов*. Київ: Наукова думка, 1983. С. 17–35.
47. Ковальов В.П. Словотвір художніх неологізмів. *УМЛШ*. 1983. № 6. С. 25–28.
48. Козленко Ірина. Унісуфікси: Морфемний та словотвірний статус. *Українське мовознавство*. Київ, 2014. Вип.44. С.13–28.
49. Колоїз Ж. Оказіональність / узуальність як концептуальна лінгвістична категорія. *Українська мова*. 2006. № 1. С.71–81.
50. Костич Л. Статус словотвірної категорії. *Українське мовознавство*. Київ, 2014. Вип. 44. С. 29–41.
51. Коца Р.О. Формування префіксальної та конфіксальної систем прикметника української мови (ХІ–ХХ ст.). Київ: Науково-виробниче підприємство «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2017. 277 с.
52. Коца Р.О. Динаміка лексико-словотвірних типів складних прикметників в українській мові. Ужгород, 2021. 593 с.
53. Коць Т.А. Розвиток української дериватології і динаміка словотвірних норм. *Мовознавство*. 2011. № 1. С. 55–65.
54. Кравченко М.В. Явище усічення у системі віддієслівних іменників. *Мовознавство*. 1984. № 3. С. 32–36.
55. Кравченко М.В. Морфонологічні явища і словотвірна структура слова. *УМЛШ*. 1984. № 6. С. 51–55.
56. Кравченко М.В. Семантична і морфологічна валентність словотворчих одиниць у системі віддієслівних дериватів. *Мовознавство*. 1988. № 1. С. 32–37.
57. Кравченко М.В. Словотвірна структура дериватів, утворених за допомогою суфіксів -ськ(ий) і -ств(о). *УМЛШ*. 1989. № 2. С. 57–61.
58. Лесюк М. Транспозиція, мутація та модифікація значення твірного слова. *Мовознавство*. 1987. № 3. С. 34–39.
59. Нелюба А.М. Черезкрокове словотворення й інноваційні явища в українській мові (на зразках суфіксальних дериватів). *Вісник Дніпропетровського національного університету. Серія: Мовознавство*. 2009. Вип. 15. Т.1. С. 201–209.
60. Пентилюк М. І., Окуневич Т. Г. Методика навчання української мови у таблицях і схемах: навчальний посібник. Київ: «Ленвіт», 2006. 134 с.
61. Плющ М.Я. Словотворення та вивчення його в школі. Київ: Рад. школа, 1985. 127 с.
62. Полюга Л.М. Морфемний словник. Київ: Рад. школа, 1983. 464 с.
63. Полюга Л.М. Словник українських морфем. Львів: Світ, 2001. 446 с.
64. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс: посібник для студентів пед. університетів та інститутів / кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. Київ: Ленвіт, 2011. 366 с.
65. Русанівський В.М. Структура українського дієслова. Київ: Наукова думка, 1971. 314 с.
66. Сікорська З.С. Способи словотворення. *УМЛШ*. 1978. № 11. С. 74–81.
67. Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. 2-е вид. Київ: Освіта, 1995. 256 с.

68. Сікорська З. Постфікси в українському мовознавстві. *Українська мова*. 2003. № 3–4. С. 46–55.
69. Словник афіксальних морфем української мови / Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Карпіловський В.С., Недозим Т.І. Київ, 1998.
70. Словотворчість шістдесятників. Ліна Костенко. Микола Вінграновський: зб. наук. праць / відп. ред. Г.М. Вокальчук. Острог: Вид-во НаУ «Острозька академія», 2010. Вип. 3. 176 с.
71. Соколова С.О. Префіксальний словотвір дієслів у сучасній українській мові. Київ: Наукова думка, 2003. 283 с.
72. Словник української мови: В 11 т. Київ: Наукова думка. 1970–1980.
73. Стішов О.А. Відфраземні деривати-неологізми в сучасній українській мові. *Мовознавство*. 1990. № 2. С. 64–66.
74. Тараненко О.О. Смысловая основа процесів словотворення. *Мовознавство*. 1982. № 5. С. 19–27.
75. Тараненко О.О. Смыслові процеси в основі субстантивації прикметників. *Мовознавство*. 1985. № 3. С. 47–54.
76. Тараненко О.О. Місце метафори в словотворчих процесах. *Мовознавство*. 1986. № 3. С. 11–16.
77. Тимчук О.Т. Обігрування структурних елементів слова як семантико-стилістичне явище (морфеміка і словотворення). *Мовознавство*. 2001. № 2. С. 54–62.
78. Тропіна Н.П. До питання про взаємозв'язки семантичної деривації і синтагматичних характеристик слова. *Мовознавство*. 1983. № 6. С. 57–62.
79. Тропіна Н.П. До питання про сутність лексико-семантичної деривації. *Мовознавство*. 1997. № 1. С. 54–57.
80. Турчак О. Оказіоналізм як об'єкт лінгвістичного дослідження. *Українська мова*. 2004. № 2. С. 47–55.
81. Тютенко О. Словотвірна категорія особи в різних стилях: особливості функціонування. *Українське мовознавство*. Київ, 2011. Вип. 41. С. 32–42.
82. Українська мова. Енциклопедія. Київ: Укр. енцикл., 2000. 752 с.
83. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2002. 236 с.
84. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019. 391 с.
85. Яценко І.Т. Морфемний аналіз: Словник-довідник. У 2-х т. Київ: Вища школа, 1980-1981.
86. Яценко І.Т. Явище опрощення у морфологічному складі слова. *Українська мова і література в школі*. 1979. № 3. С. 48–54.
87. Конкурсні тестові завдання для вступників: Українська мова / Г.І.Вовченко, А.М.Галас, О.Д.Пискач, Т.М.Розумик, М.І.Сюсько. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2006.
88. Новий довідник: Українська мова. Українська література. 2 вид. Київ: Казка, 2006. 864 с.
89. Хрустик Н.М., Хаценко Л.І. Сучасна українська літературна мова: Морфеміка. Словотвір: Практикум. Київ, 2005. 136 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

90. Електронний граматичний словник української літературної мови (словозміна). URL: <http://www.mova.info/grmasl.aspx>
91. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/>
92. Морфеміка. URL: <https://goroh.pp.ua/>.
93. Сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://e-learn.uzhnu.edu.ua/login/index.php>.
94. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.

95. Словник української мови: В 11-ти томах. URL: <https://sum.in.ua/s>.
96. Словник української мови: У 20-ти томах. URL: <https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=24&page=0>.
97. Словники України on-line: український лінгвістичний портал. URL: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>.